

[Aksel Larsen.]

at det i det mindste denne gang vil kridte støvlerne og stå fast og stemme for sit eget forslag og fastholde de 21 år. Hvis socialdemokratiet gør det, er jeg ikke i tvivl om, at så vil der blive flertal for 21 års valgretsalders til de kommunale valg, og så skulle jeg tro, at de partier, der på trods af deres parti programmer og på trods af deres egne ungdomsorganisationers krav ikke vil gå med til 21 års valgretsalders til rigsdagsvalg, derefter bliver til at tale med.

Jeg tillader mig at anbefale de to af mit parti fremsatte lovforslag:

Harald Nielsen: De lovforslag, vi i dag har til behandling, er jo gamle kendinge. Det var vist i december 1949, at vi sidst havde forslag fremme af denne karakter. Det var dengang kommunisterne, der foreslog indførelse af 21 års valgretsalders ved kommunale valg, og det ærede medlem hr. Holger Eriksen sagde ved den lejlighed, nemlig den 24. januar 1950 — jeg beder om tilladelse til et citat —:

„Hvad den første halvdel af lovforslaget angår“ — altså det om indførelse af 21 års valgretsalders — „betragter jeg det som en letkøbt propaganda.“

Ja, det var dengang, men tiderne skifter, og nu ser man anderledes på det. Begrundelsen dengang var, at nu da der var mulighed for en grundlovsrevision, ville man ikke risikere, at denne mulighed blev forskertset ved propagandamanøvrer, et særdeles forstandigt standpunkt, som jeg meget beklager at det ærede medlem og hans parti ikke har fastholdt. Det ville også have dannet en særdeles smuk illustration til den fra den side idelig fremsatte påstand om, at socialdemokratiet altid alene lader sig lede af saglige hensyn og optræder ganske ens, hvad enten det er i regering eller i opposition.

Jeg ved ikke, om det ville være forgæves at appellere til socialdemokratiets bedre jeg og bede partiet om endnu en gang at afvente resultatet af forfatningskommissionens arbejde. Skulle der imod alle forventninger — i hvert fald ganske mod min forventning — ikke opnås et positivt resultat i forfatningskommissionen i denne samling, så er der jo alligevel rigelig tid endda til at få det her foreliggende forslag behandlet. Der skal jo ikke holdes kommunale valg før i foråret 1954.

Som det fremgik af fremsættelsestalen, foresvæver der socialdemokratiet noget om, at har man først knæsat 21 års valgretsalders ved kommunale valg, er det dermed

også givet, at den vil blive gennemført ved rigsdagsvalg. Man støtter denne opfattelse i almindelighed ved at sige, at således er det gået forhen. Man nedsatte i 1908 valgretsalders til kommunalrådene, og så fulgte noget senere ændringen af valgretsalders til de politiske valg. Men man glemmer, at dengang havde man ikke en grundlov, der krævede en folkeafstemning; når ændringer skulle foretages. Det har vi nu, og derfor kan man ikke slutte på den måde, at er et rigsdagsflertal først enedes om 21 års valgretsalders til kommunale råd, vil det gå glat med at få den gennemført ved rigsdagsvalg. Det har man ingen som helst sikkerhed for.

Der gør sig nemlig ved valgretsalders to synspunkter gældende. Det ene synspunkt er, at valgretsalders og myndighedsalders bør falde sammen, og der kan gives adskillige grunde for denne opfattelse, og den har mange tilhængere. Men der er også et andet synspunkt, og det er det, at det også på dette område er hensigtsmæssigt at have en trinvis udvikling. Først får man fuld rådighed over sine egne sager, og når man har haft det et stykke tid og vundet den erfaring og modenhed, som uvægerlig følger med at råde over sit eget, får man adgang til også at være medbestemmende vedrørende de fælles anliggender.

Det er et standpunkt, som jeg ganske deler, og det har også mange tilhængere. Hvis man ellers kan tro Gallup — og helt ved siden af er sådanne undersøgelser jo næppe —, er tilhængerne af, at valgretsalders skal være højere end myndighedsalders, i flertal ude i befolkningen. Det kunne derfor meget godt gå således, at en revideret forfatning indeholdende en bestemmelse om 21 års valgretsalders ikke kunne klare den folkeafstemning, som en grundlovsændring kræver, og det ganske uanset om denne valgretsalders var gennemført til kommunalrådene eller ej. Derfor har jeg altid syntes, at det var uklogt at gøre 21 års valgretsalders til et kardinals spørgsmål, når en grundlovsrevision skal gennemføres, og at det var et meget heldigt mellemstandpunkt, som man enedes om i forrige forfatningskommission, nemlig en valgretsalders på 23 år.

Socialdemokraterne gik jo også ind på dette dengang, fordi de — sådan måtte jeg forstå det — fandt en grundlovsrevision så værdifuld, at det nok var denne indrømmelse værd til dem; der holdt på 25 års valgretten. Hvorfor har partiet forladt denne forstandige linie? Anser partiet det virkelig ikke længere for så værdifuldt at komme af med 35 års valgretsalders til